

Evaluering af styrkelse af det pædagogiske personales kompetencer til at fremme småbørns motoriske udvikling

Artiklen præsenterer resultater fra et forskningsprojekt. I projektet blev det undersøgt, om en faglig indsats giver et kompetenceløft til det pædagogiske personale i vuggestuer og dagplejen, hvad angår arbejdet med småbørns motoriske udvikling. Det blev også undersøgt, hvordan personalet oplever implementeringen af indsatsen. Datamaterialet omfatter personalets vurdering og inkluderer observationer, interviews og personalets besvarelser af spørgeskemaer fra 20 institutioner i Høje-Taastrup Kommune, hvor indsatsen er blevet gennemført. Resultaterne viser, at indsatsen har styrket personalets kompetencer i praksis, men medarbejderne oplever både fremmende elementer (indsatsen foregår i praksis og er nem at gå til) og hæmmende elementer (udskiftning blandt personalet og manglende interesse) ved implementeringen af indsatsen.

Nøgleord: småbørns motoriske udvikling, indsats, dagtilbud, kompetence, implementering, evaluering.

Indledning

Faglitteratur viser, at småbørn med gode motoriske færdigheder trives bedre og er mere fysisk aktive senere i livet end børn med mindre gode motoriske færdigheder (Barnett et al., 2009, McKenzie et al., 2002, Vandorpe et al., 2011). Endvidere viser undersøgelser, at motoriske vanskeligheder i de tidlige år af barnets opvækst fører til en øget risiko for motoriske vanskeligheder ved skolestart (Brixval et al., 2011, Pant og Pedersen, 2018). Endelig viser forskningen også, at i barnets første leveår spiller barnets primære omsorgspersoner, især forældre

og det pædagogiske personale i vuggestuer og dagplejer, en betydningsfuld rolle, da det er dem, som skal realisere de daglige aktiviteter til fremme af småbørns motoriske udvikling. Undersøgelser viser blandt andet, at de voksne fremmer den motoriske udvikling hos småbørn. Det sker gennem rollemodellering, og når de skaber muligheder for bevægelse – og ved opmuntring og støtte til barnet (Riethmuller, Jones, & Okely, 2009; Veldman, Jones, & Okely, 2016).

En indskolingsundersøgelse i skoleåret 2014/2015 i Høje-Taastrup Kommune (HTK) viste, at 31 procent af børnene havde fået bemærkninger om deres motorik (Johansen, 2015). En senere undersøgelse i samme kommune fra 2016 viste, at 24 procent af børnene i alderen 8-10-måneder havde fået bemærkninger om deres motorik (Pant & Pedersen, 2018). En bemærkning er et udtryk for, at den motoriske udvikling ikke opfylder den forventelige udvikling i forhold til barnets alder (Pedersen, 2019). For at nedbringe andelen af børn med motoriske vanskeligheder igangsatte kommunen en målrettet indsats (2019-2023) for at højne motorikken blandt småbørn (0-36 mdr.). Indsatsen kaldes *Trille & Tumble – børn i bevægelse*, og den har til formål at øge andelen af motorisk sikre børn, som starter i børnehave (Høje-Taastrup-Kommune). Indsatsen er flerstrengt, men den vigtigste del af indsatsen går ud på at styrke det pædagogiske personales faglige kompetencer, hvad angår småbørns motoriske udvikling i vuggestuer og dagplejen (Høje-Taastrup-Kommune).

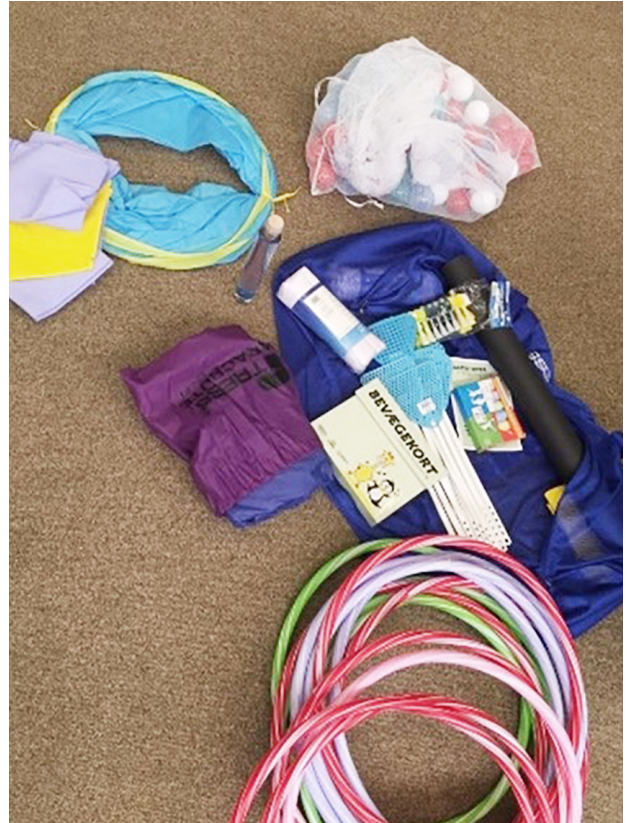
Artiklen drejer sig dels om, hvorvidt indsatsen har styrket det pædagogiske personales kompetencer, hvad angår arbejdet med småbørns

motoriske udvikling, dels om personalets oplevelse af, hvordan indsatsen er blevet implementeret i praksis.

Indsatsen til styrkelse af personalets kompetencer

For at styrke personalets kompetencer, hvad angår arbejdet med småbørns motoriske udvikling, afviklede HTK et kompetenceudviklingsforløb (en indsats) for det pædagogiske personale i vuggestuer og dagplejer. Det var den kommunale børneterapi i HTK, der består af fysioterapeuter og ergoterapeuter, som stod for denne indsats.

Indsatsen bestod af to dele: Første del bestod i, at børneterapien og projektlederen for *Trille & Tumble – børn i bevægelse* sendte fem teorioplæg til institutionerne om indsatsen, som personalet skulle se.

Billede 1. De materialer og bevægekort, som hver institution modtog.

Anden del indeholdt et forløb, hvor alle vuggestuer og dagplejegrupper i HTK modtog et undervisningsforløb a fire undervisningsgange i egen institution hen over et år. Ved hvert fysiske besøg, a to timers varighed, underviste børneterapien det pædagogiske personale i praksis. Derudover var der to virtuelle undervisningsgange uden børn, så der var mulighed for at stille spørgsmål vedrørende indsatsen. I indsatsen var der fokus på at kompetenceudvikle hele det pædagogiske personale i vuggestuer og dagplejer.

Som en del af indsatsen modtog hver institution et Trille & Tumble-bevægekort, der skulle bidrage til at styrke forankringen af indsatsen i praksis. Det sigtede mod at gøre det lettere for de voksne at gennemføre bevægelseslege/øvelser i hverdagen, der stimulerer barnets generelle og motoriske udvikling. Hver institution modtog endvidere en taske med legetøj, bolde og andet udstyr, der passer til aktiviteterne på bevægekortene (se billede 1).

Formålet med evalueringen

For at belyse, hvorvidt personalet vurderer, at indsatsen har styrket deres kompetencer og ageren, hvad angår arbejdet med småbørns motoriske udvikling, og hvordan de oplever implementeringen i praksis, besvares følgende overordnede evalueringsspørgsmål i denne artikel: *Hvilken betydning har indsatsen haft for det pædagogiske personales kompetencer, hvad angår arbejdet med småbørns motoriske udvikling, og hvad oplever personalet som fremmende og hæmmende elementer for implementeringen af indsatsen?*

Teoretiske perspektiver

Til besvarelse af artiklens evalueringsspørgsmål tager vi afsæt i Knud Illeris' (2012) forståelse af kompetencebegrebet. Hvad angår personalets oplevelse af implementeringen af indsatsen, trækkes der på Winter og Niensens implementeringsteori (2008). Disse teoretiske perspektiver beskrives kort nedenfor, hvor det, som er særligt relevant for besvarelsen af artiklens evalueringsspørgsmål, vil fremgå.

Første del går ud på at undersøge, om indsatsen styrker personalets kompetencer på området. Det er en forudsætning for, at indsatsen fremmer børnenes motoriske udvikling. I selve kompetencebegrebet er der usikkerhed om, hvad kompetence er. Det vil sige, hvad det indeholder og henviser til (se fx Illeris, 2012; Rasmussen, 2018). Vi har valgt at tage udgangspunkt i Illeris' udlægning af kompetencebegrebet: Her vedrører kompetence en persons evne til eller færdighed i at udføre bestemte handlinger. Det vil sige "at kunne noget" (Illeris, 2012) og at "være i stand til at handle i relation til bestemte kendte, ukendte og uforudsigelige situationer" (Illeris 2012, s. 35). Handleorienteringen står således som noget central i Illeris' forståelse af kompetencebegrebet (jf. også Wahlgren, 2010).

Kompetence er "noget, som alle udvikler, i forhold til hvad de beskæftiger sig med og, ikke mindst, hvad de går op i" (Illeris 2012, s. 37). Det centrale ved denne forståelse af kompetencebegrebet er de kvalifikationer, som man har og er i stand til at anvende i en given sammenhæng (Illeris, 2012). At tilegne sig kompetencer kræver en indholdsmæssig del, altså at man lærer noget, mens tilegnelsen især afhænger af individets engagement og interesse (Illeris, 2012). Det er denne forståelse af

kompetencebegrebet, som artiklen tager udgangspunkt i.

I nyere tid har der været diskussioner om, hvor beslægtede begreberne dannelse og kompetence er (se fx Andersen og Jacobsen, 2019; Rasmussen, 2018 og 2019). I denne artikel betragter vi kompetence som "noget synligt og direkte målbart i en persons handlerepertoire: handlingerne er udført inden for afgrænsede områder – fysiske, sociale, sproglige (...)" (Jørgensen, 2001:187) til forskel fra dannelse, som "henviser til en mere overordnet helhed med hensyn til formåen og orientering" (Illeris 2012, s. 20). Det er derfor ikke muligt at undersøge kompetence uafhængigt af den sammenhæng, som viden og kvalifikationer skal bruges i. At have viden og kvalifikationer adskiller sig fra kompetencer ved, at man godt kan have viden og kvalifikationer, men hvis ikke man kan handle herefter i forskellige sammenhænge, er der ikke tale om kompetencer. Dette italesættes ofte som "transferproblemet". Det henfører til, hvorfor man fx ikke altid kan anvende det, som man faktisk har lært på fx et kursus, når man befinder sig i anden sammenhæng, fx i praksis (Illeris, 2012; Wahlgren, 2010).

Ovenstående er udgangspunktet for den måde, hvorpå det undersøges, om indsatsen i HTK førte til en ændring i pædagogernes kompetencer, og om dette resulterede i en ændret adfærd i forhold til at stimulere småbørns motorik. Ved gennemførelse af såvel spørgeskemaundersøgelser og interviews er det faglige personale i daginstitutionerne blevet spurgt om 1) deres konkrete ageren/handlinger i forhold til at stimulere børnenes motorik, 2) deres egen vurdering af deres kompetencer på området og 3) deres interesse i børns motoriske udvikling.

Det pædagogiske personale, der kompetenceudvikles, og som står for at implementere indsatsen i kommunens forskellige institutioner, kalder forskningslitteraturen om implementering for medarbejdere (Lipsky, 2010). Winter og Nielsen (2008) har udarbejdet en model til at beskrive og analysere en implementeringsproces, der benævnes *den integrerede implementeringsmodel*. Modellen skal ses som en proces, hvor første fase indledes med etableringen af en politisk dagsorden i form af politiske drøftelser og overvejelser.

Herefter følger en fase, hvor politikken udformes, og der udarbejdes forslag til løsninger og offentlig handling i forhold til det pågældende politiske problem. Denne fase afsluttes med en politisk beslutning, fx i form en strategi (Winter & Nielsen, 2008). I modellen er det markarbejderne (i denne artikel er det pædagogiske personale), som på baggrund af ovennævnte indsats skal anvende deres ny erhvervede kompetencer i praksis. Når man får indsigt i markarbejdernes, altså det pædagogiske personales, kompetencer (og deres oplevelse af, hvilke elementer der er med til at påvirke deres kompetencer), bidrager det til viden om, hvad man skal være opmærksom på for at opnå en succesfuld implementering.

METODE

Dataindsamling

Alle offentlige dagplejer og vuggestuer i HTK er omfattet af indsatsen, hvor halvdelen af stederne (20 institutioner) pt. har fået indsatsen.

Efterfølgende skal den sidste halvdel af institutionerne igennem indsatsen. Det empiriske materiale i denne artikel bygger på data fra den halvdel af personalet, som først modtog indsatsen (20 institutioner). Dataindsamlingen er foregået fra september 2020 til januar 2022 (se tabel 1 for de forskellige dataindsamlingspunkter).

For at besvare artiklens evalueringsspørgsmål er der anvendt data fra forskellige datakilder. Der er anvendt data fra 1) to spørgeskemaundersøgelser, som det pædagogiske personale besvarede før indsatsens start og efter indsatsens ophør, 2) interviews med personale i tre udvalgte institutioner og 3) observationsnoter fra tre evalueringdage med de 20 institutioner.

Fordelen ved at bruge både kvalitative og kvantitative metoder er, at det giver mulighed for at stille evalueringsspørgsmål, hvor man kan adressere problemer, der ikke kan indfanges ved hjælp af en enkelt metode (Frederiksen, 2020; Frederiksen, Gundelach, & Skovgaard, 2014). Ved anvendelse af begge metoder ønsker vi at skabe mere dækkende viden, end det er muligt med én metode (Greene, 2007). Vi opfatter således resultaterne fra de forskellige metoder som analytiske supplement til hinanden, der giver en uddybende forståelse af forskningsgenstanden (Frederiksen, 2020).

I det følgende er det kort beskrevet, hvordan de forskellige metoder er benyttet og med hvilket formål: Da vi ønskede at finde ud af, om indsatsen har styrket det pædagogiske personales kompetencer, hvad angår arbejdet med småbørns motoriske udvikling, valgte vi at sende spørgeskemaer til det pædagogiske personale, inden indsatsen begyndte – for at opnå viden om deres kompetencer og ageren på området. Efter indsatsens ophør fik de på ny et spørgeskema, hvor de skulle svare på spørgsmål om deres aktuelle ageren og kompetencer på området. Ved at stille de samme spørgsmål ved eftermålingen som ved førmålingen kan vi sammenligne besvarelserne af de to spørgeskemaer for at se, om der er sket en ændring i personalets ageren og vurdering af egne kompetencer. Spørgeskemaerne blev sendt til det pædagogiske personale i HTK, som arbejder på dagtilbudsområdet for 0-2-årige børn, hvilket inkluderer vuggestuer og dagplejer. Dette inkluderer 20 forskellige institutioner med tilsammen 132 medarbejdere, som modtog spørgeskemaerne (inklusive dagplejere og det pædagogiske personale i vuggestuer, herunder pædagoger, pædagogmedhjælpere og pædagogassistenter). Spørgeskemaerne blev sendt til medarbejdernes arbejdsmail, og efterfølgende blev der tilsendt yderligere tre påmindelser til dem, som ikke havde besvaret spørgeskemaet. Distributionstidspunkterne for udsendelse af de to spørgeskemaer kan ses i tabel 1.

For at opnå en dybere forståelse af det pædagogiske personales perspektiv på indsatsen (om de har oplevet, at det har styrket deres kompetencer, og hvordan de har oplevet implementeringen af indsatsen) blev der foretaget semistrukturerede interviews i tre udvalgte institutioner.

De bestod af et interview med lederen i institutionen og et andet interview med det pædagogiske personale (i en af casene var det én medarbejder, som blev interviewet, og i de to sidste cases blev der gennemført et gruppeinterview med to medarbejdere fra hvert sted) (Kvale & Brinkmann, 2015). Interviewene varede cirka 45 minutter, og de blev optaget på en diktafon og herefter transskriberet.

Udvælgelsen af institutionerne er sket på baggrund af et kriterieark, som kommunen blev bedt om at udfylde for alle 20 institutioner. Kommunen blev bedt om at skrive følgende oplysninger for hver institution: geografisk beliggenhed, størrelsen på institutionen, beliggenhed i forhold til boligsocialt område og institutionstype (fx om institutionen er idrætscertificeret). I udvælgelsen af de tre institutioner er der tilstræbt en forskellighed – på baggrund af kriterierne – for at styrke validiteten (Kvale & Brinkmann, 2015).

Endelig omfatter det empiriske materiale også observationsnoter fra tre evalueringdage i kommunen. På de tre evalueringdage deltog fire institutioner ad gangen i møder af to timers varighed, hvilket svarede til otte institutioner den første og anden dag og fire institutioner på tredjedagen. Ved dataindhentning på baggrund af observationer kan man indtage forskellige roller som observatør: De kan spænde fra fuld deltagelse i fx pædagogernes rutiner til at være en observerende observatør uden deltagelse (Krogstrup & Kristiansen, 2015; Szulevicx, 2020). Det sidste var tilfældet, da første forfatteren i denne artikel deltog i de planlagte dage, som projektlederen for selve indsatsen stod for at facilitere. Dette gav mulighed for fuld observation, hvor der blev nedskrevet noter undervejs fra alle evalueringsmøderne. Fokus under observationerne var at høre, hvordan institutionerne oplever indsatsen i praksis; hvad de i den forbindelse fremhæver som godt og skidt for implementeringen; og om de synes, at det har påvirket deres ageren i praksis.

Type af datakilder	Deltagere	Antal informanter	Lokalisation	Hvornår
Spørgeskema	Før- og efter-spørgeskema til det pædagogiske personale	Det pædagogiske personale i vuggestuer og dagplejen (n = 132)	Udsendt virtuelt vha. programmet SurveyXact til deres medarbejdernes arbejdsmail	Førmåling: september til november 2020 Eftermåling: september til november 2021
Observatør og observationsnoter	Leder og pædagogisk personale fra 20 institutioner på dagtilbudsområdet 0-2-år (vuggestuer og dagplejer)	20 ledere 40 pædagogiske medarbejdere	Tre interne evalueringsdage på rådhuset i Høje-Taastrup	Sidst i juni 2020
Interviews	Pædagogiske personale fra tre institutioner	Fem medarbejdere	I tre vuggestuer	November 2021 – januar 2022
	Ledere fra tre institutioner	Tre ledere	I tre vuggestuer	November 2021 – januar 2022
Dokument	Beskrivelsen af selve indsatsen for det pædagogiske personale		Fra Høje-Taastrup Kommune	

Table 1. Overblik over datakilder.

Dataanalyse

Der er foretaget en tematisk analyse af det kvalitative materiale. Kodningen af interviews og observationer er udført manuelt. For at besvare denne artikels evalueringsspørgsmål er temaerne vedrørende indsatsens betydning for personalets kompetencer, og personalets oplevelse med implementering af indsatsen, i fokus i denne artikel (Braun & Clarke, 2006). Da vi som nævnt vil undersøge, om indsatsen fører til en ændring i personalets kompetencer, og om dette resulterer i en ændret adfærd i forhold til at stimulere småbørns motorik, har vi udvalgt disse delelementer: 1) Personalets konkrete ageren/handlinger i forhold til at stimulere børnenes motorik, 2) personalets vurdering af egne kompetencer på området og 3) personalets interesse i børns motoriske udvikling.

Selve analyseprocessen er derfor karakteriseret ved en dialogisk proces mellem data og teori (O'Reilly, 2012; Olsen, 2003).

I resultatafsnittet vil spørgeskemaresultaterne, hvor før- og eftermålingen sammenlignes, bygge på besvarelserne fra de respondenter, som har besvaret begge spørgeskemaer. Det har 33 procent gjort, hvilket svarer til 43 respondenter (ud af de i alt 132 medarbejdere). I de analyser, der kun bygger på svar fra eftermålingen, er det fulde antal, som har besvaret det pågældende spørgsmål, inkluderet i analysen. Analyserne bygger på deskriptiv statistik.

I analysefremstillingen vil resultaterne fra de forskellige metoder supplere hinanden for dermed at give en uddybende besvarelse af evalueringsspørgsmålet (Frederiksen, 2020).

Resultater

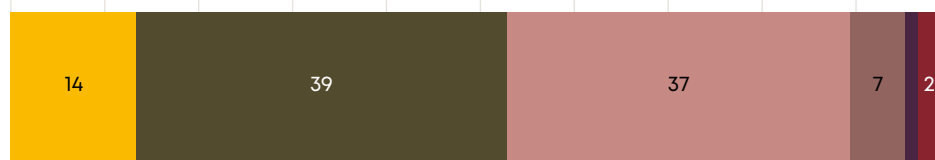
Analysen er delt op i to temaer, hvor første tema vil omhandle første del af evalueringsspørgsmålet: *Hvilken betydning har indsatsen haft for det pædagogiske personales kompetencer, hvad angår arbejdet med småbørns motoriske udvikling?* Anden del vil omhandle den sidste del af evalueringsspørgsmålet: *Hvad oplever det pædagogiske personale som fremmende og hæmmende elementer for implementeringen af indsatsen?* Tilsammen vil temaerne bidrage til besvarelse af artiklens evalueringsspørgsmål.

Indsatsens betydning for det pædagogiske personales kompetencer

I spørgeskemaet blev der overordnet spurgt, om medarbejderne vurderede, at de på baggrund af indsatsen har fået flere kompetencer, hvad angår børns motoriske udvikling. 53 procent vurderer, at de "i meget høj grad" eller "i høj grad" har fået flere kompetencer. Hvis "i nogen grad" medtages, er det 90 procent (figur 1). 61 procent af det pædagogiske personale vurderer, at de på baggrund af indsatsen "i meget høj grad" eller "i høj grad" er blevet bedre til at sætte konkrete lege/øvelser i gang, som har til hensigt at fremme børnenes motorik. Hvis "i nogen grad" medtages, er det 90 procent. De har således, hvis man benytter Illeris' forståelse af kompetence (2012), øget deres kompetencer (figur 1).

Færdigheder Information fra sundhedsplejerske

Ved at deltage i indsatsen fik jeg flere kompetencer i forhold til børns motoriske udvikling

Ved at deltage i indsatsen er jeg i praksis blevet bedre til at sætte konkrete lege/øvelser i gang, der udvikler børnenes motorik

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

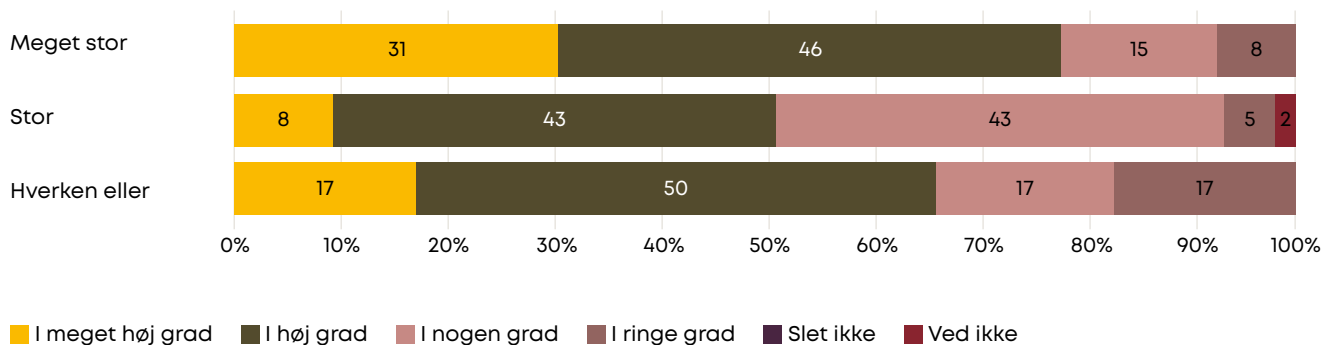
■ I meget høj grad ■ I høj grad ■ I nogen grad ■ I ringe grad ■ Slet ikke ■ Ved ikke

Figur 1. N = 59. Opdelt i procent. Figuren omhandler medarbejdernes vurdering af indsatsen. Spørgsmål ved eftermålingen ses i figuren.

De medarbejdere, som svarer, at de har meget stor interesse for børns motoriske udvikling, vurderer (i højere grad end medarbejdere, som ikke har samme store interesse), at de har fået flere kompetencer til småbørns motoriske udvikling på baggrund af indsatsen. Ifølge Illeris (2012) er engagement og interesse et vigtigt element ved kompetenceudvikling.

Manglende interesse for et emne er ikke befordrende for læring i praksis, og indsatsen bliver derfor sværere at implementere hos dem, hvor interessen for børns motoriske udvikling er mindst (se figur 2).

Interessen for motorisk udvikling I hvor høj grad personalet vurderer, at de har fået flere kompetencer

Figur 2. N = 59. Opdelt i procent. Spørgsmålet ved eftermålingen, "Ved at deltage i kompetenceudviklingsforløbet fik jeg flere kompetencer, hvad angår børns motoriske udvikling", er krydset med "Hvor stor er din faglige interesse for børns motoriske udvikling?" Da ingen svarede "lille interesse" eller "meget lille interesse", er disse to kategorier udeladt i figuren.

I interviewene med det pædagogiske personale bliver det ligeledes italesat, at indsatsen har sværere ved at nå de medarbejdere, som ikke er interesserede i indsatsen:

"Nede hos mig, der har det været svært at implementere, fordi der fx har været én, som ikke ville bruge nogen af de lege (...), så jeg har mødt lidt modstand."

(interview med pædagogmedhjælper, institution nr. 7)

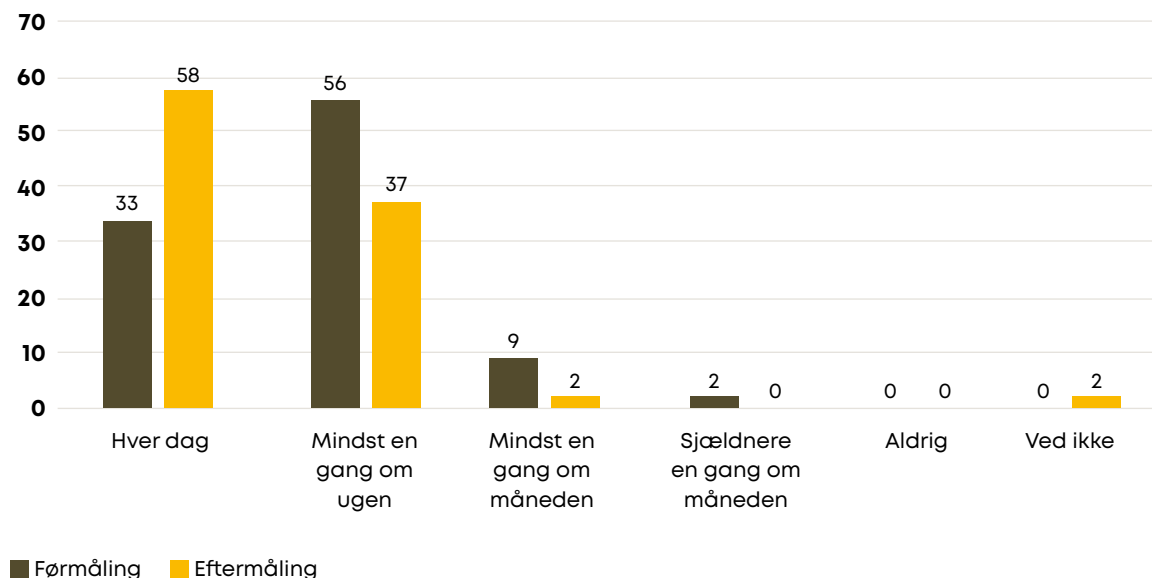
Herefter bliver det uddybet, hvorfor nogle medarbejdere ikke er interesseret, hvor den primære årsag er, at de ikke er interesseret i motorikdelen.

I både førmålingen og eftermålingen fik personalet et spørgsmål om, hvor ofte de sætter aktiviteter i gang, der har til hensigt at fremme børnenes grov- og finmotoriske udvikling. Figur 5 og 6 viser, at der er sket en ændring i, hvor ofte personalet sætter aktiviteter i gang, der har til hensigt at fremme børnenes motoriske udvikling. 25 procent flere igangsatte finmotoriske aktiviteter hver dag efter indsatsens ophør sammenlignet med før indsatsen, hvor det

for de grovmotoriske aktiviteter var 12 procentpoint flere sammenlignet med førmålingen. Generelt er der sket en udvikling i personalets ageren, især ved igangsættelse af de finmotoriske aktiviteter. Det pædagogiske personale, som har ændret praksis, har således øget deres kompetencer, jævnfør Illeris' forståelse af kompetence (2012) (figur 3 og 4).

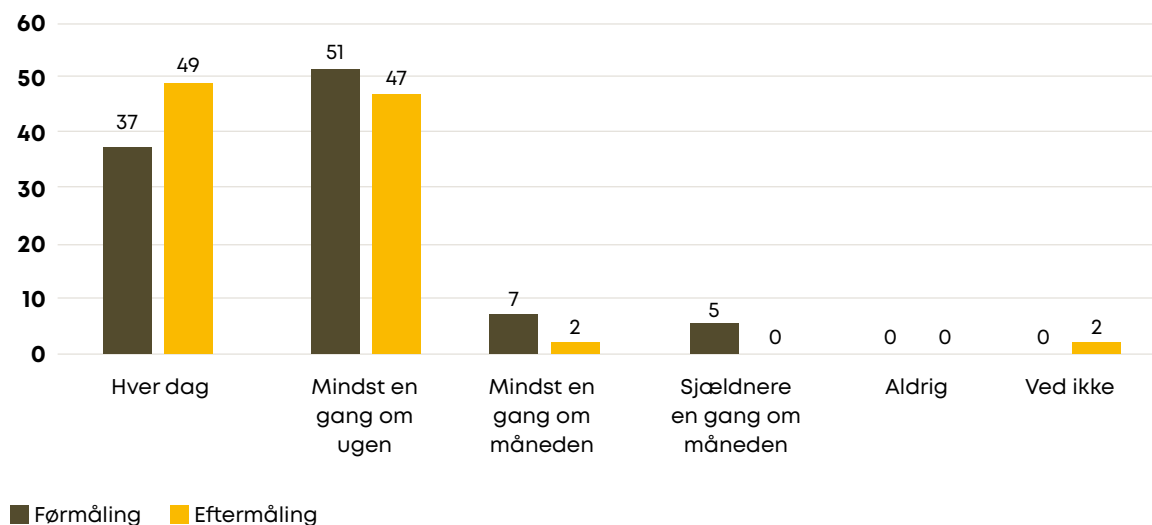

Igangsættelse af finmotoriske aktiviteter

Figur 3. N = 43. Opdelt i procent. Spørgsmål ved førmålingen og eftermålingen: Hvor ofte sætter du aktiviteter i gang for børnene, der har til formål at fremme børnenes finmotoriske udvikling (fx putte i spand, tegne, bruge perleplade mv.)?

Ingangsættelse af grovmotoriske aktiviteter

Figur 4. N = 43. Opdelt i procent. Spørgsmål ved førmålingen og eftermålingen: Hvor ofte sætter du aktiviteter i gang for børnene, der har til formål at fremme børnenes grovmotoriske udvikling (fx motorikbane, boldøvelser, gymnastik, lege som fx jorden er giftig mv.)?

Denne ændring nuanceres yderligere i interviewene. Her fortæller medarbejderne, at selve indsatsen har givet dem et større repertoire af konkrete lege og aktiviteter, som de kan udføre med børnene, og at selve tankegangen i indsatsen, som er baseret på den legende tilgang til motorik, har bevirket, at de finder på nye aktiviteter med børnene:

Det har givet mig en kompetence omkring nogle lege, jeg ikke før havde tænkt over, og det har givet mig muligheden for at udvikle nogle andre lege med børnene på stuen (...). Fx havde vi i går ærteposekast, og det kom også ud fra Trille & Tumble-motivationen, jamen så prøver vi at kaste efter nogle ting (...). Der er sket noget, i forhold til hvordan jeg agerer med børnene og leger med børnene (interview med pædagog, institution nr. 18).

Medarbejderne nævner endvidere, at indsatsen har fungeret som et godt redskab til at observere og hjælpe børn med forskellige motoriske problemstillinger, da de har fået inspiration til nogle konkrete aktiviteter, der fremmer børnenes motorik:

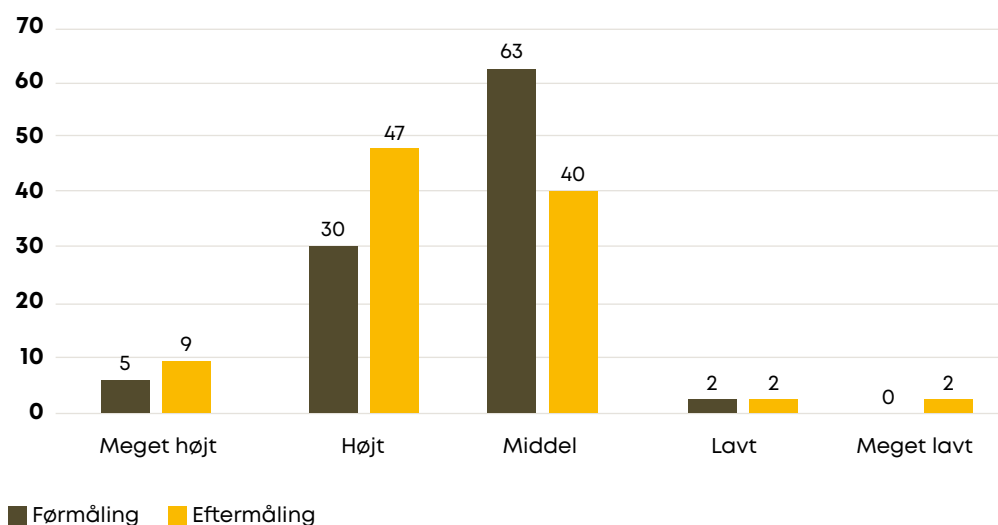
Interviewer: *Men I har været glade for legene, lyder det som om?*

Pædagog: *Ja, og især det fokus, det har givet til, at vi spotter ting [motoriske udfordringer] hos børnene. Det tror jeg, for mig, har været det, der har været allermest betydningsfuldt (interview med pædagog, institution nr. 2).*

Undervejs i interviewene gives forskellige eksempler på, at personalet nu observerer noget nyt ved børnenes motorik, som de ikke så før indsatsen. Medarbejderne synes, at de har oparbejdet deres kompetencer, hvad angår at spotte børnenes motoriske problemstillinger og handle på dem i praksis.

Medarbejdernes udsagn om, at de på baggrund af indsatsen føler sig mere kompetente til at hjælpe børn med forskellige motoriske problemstillinger, ses også i besvarelsen af spørgeskemaerne. Her blev medarbejderne spurgt om, hvor højt de vurderede deres kompetencer til at gøre noget for børn med motoriske vanskeligheder. Ved eftermålingen var der flere, som vurderede, at de havde meget høje eller høje kompetencer til at gøre noget for børn med motoriske vanskeligheder (56 procent) sammenlignet med førmålingen (35 procent).

Vurdering af ens kompetencer til at gøre noget for børn med motoriske vanskeligheder

Figur 5. N = 43. Opdelt i procent. Spørgsmål ved førmålingen og eftermålingen: Hvor højt vurderer du dine kompetencer til at gøre noget for børn med motoriske vanskeligheder i dit pædagogiske arbejde?

Personalets oplevelser med implementeringen af indsatsen

Dette afsnit belyser, hvad personalet oplever som fremmede eller hæmmende for implementeringen af indsatsen. Denne indsigt kan bruges fremadrettet til at vise, hvad man skal være opmærksom på for at opnå en succesfuld implementering (Winter og Nielsen, 2008).

Fremmede elementer for implementeringen

Medarbejderne oplever følgende som fremmede elementer for implementeringen: At indsatsen foregår i praksis, at den er nem at gå til, at man kan justere niveauet op og ned, og at man får stillet materialer til rådighed til fremme af børnenes motorik. Disse fire elementer uddybes i det følgende.

Det første fremmede element for implementeringen er, at undervisningen er forankret i praksis (børneterapien kommer ud i praksis og faciliterer indsatsen, hvor medarbejderne deltager i praksis). Det opleves som et fremmede element, som hjælper, når de efterfølgende selv skal kunne handle i praksis:

”Det er supergodt, at de kommer ud, og at det ikke kun er teori, men det kommer til at leve, med mesterlære. At vi får det fysisk i hverdagen, der kommer nogen og fortæller og tager initiativet. Guidning: Man kan gøre sådan og sådan i praksis.”

(observationsnoter, fortalt af institution nr. 4)

Her bekræftes Illeris' (2012) teori om erhvervelse af kompetencer. Ved at gennemføre undervisningen i praksis og tættest på medarbejdernes daglige kontekst mindsker man transferproblemet: Når man har erhvervet sig nogle kvalifikationer, kan man rent faktisk handle i praksis. Det, at personalet bliver guidet og afprøver noget i praksis, oplever medarbejderne som et vigtigt element for implementeringen af indsatsen.

Det andet fremmede element, som personalet italesætter, er, at indsatsen opleves som nem. Man kan både bruge det, man har lært, indendørs med en større gruppe børn og udendørs med en mindre gruppe børn, eller omvendt:

”Vi har også gjort det på legepladsen, ikke kun i motorikrummet, men brugt det i forskellige sammenhænge.”

(observationsnoter, fortalt af institution nr. 11)

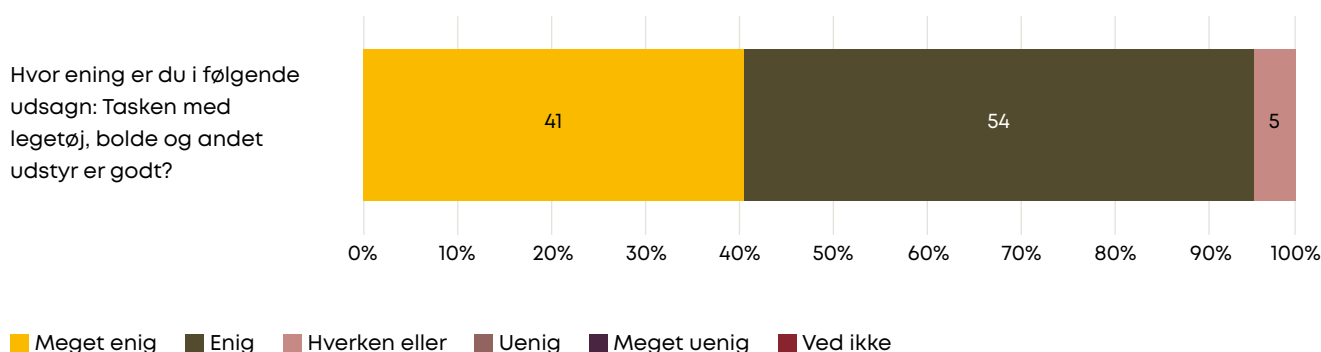
At indsatsen opleves som nem, og at personalet kan anvende indsatsen i praksis i forskellige sammenhænge, er, hvad Illeris (2012) betegner som at have kompetencer. At det lærte er nemt at anvende i praksis, er med til at fremme implementeringen (Winter & Nielsen, 2008).

Det tredje fremmede element for implementeringen er, at indsatsen kan justeres alt efter børnenes niveau. Personalet fortæller, at det gør det lærte nemt at benytte i praksis, uanset børnenes motoriske niveau, da de har fået redskaber til at kunne op- og nedjustere øvelserne:

”Det er så formbart i forhold til at forme det [til børnenes niveau] (...) Og så kan vi justere mere op og ned.”

(interview med pædagog, institution nr. 7)

Det sidste fremmede element for implementeringen er de materialer, som stederne har fået udleveret i forbindelse med indsatsen. De opleves som en hjælp til at gennemføre aktiviteter i praksis, der fremmer børnenes motorik. De interviewede nævner, at de nu kan gribe fat i noget konkret, hvor forskellige motoriske aktiviteter står beskrevet, og der er tilhørende rekvisitter. Tilsvarende viser spørgeskemaundersøgelsen, at 95 procent er ”meget enig” eller ”enig” i, at disse materialer er brugbare.

Figur 6. N = 56. Opdelt i procent. Spørgsmål ved eftermålingen ses i figuren.

Hæmmende elementer for implementering af indsatsen

Følgende fire elementer kan ifølge personalet være hæmmende for implementeringen: udskiftning af personale, nye projekter, at nogle medarbejdere ikke er interesserede – og ledelsens manglende prioritering af indsatsen. Disse hæmmende elementer uddybes i det følgende.

Det første hæmmende element, som personalet oplever, er udskiftningen blandt personalet. De ser det som et hæmmende element for implementeringen i institutionerne, når nye medarbejdere kommer til, og andre bærende kræfter stopper. I de forskellige institutioner er personalet optaget af, hvordan indsatsen kan blive en del af kulturen fremadrettet. De ser det som deres opgave, at de skal sørge for at klæde nye medarbejdere på til opgaven:

Vi skal sørge for at klæde de nye medarbejdere på, så de kan fastholdes, fx på hvert andet stue-møde snakke Trille & Tumble (...) Det skal nok også stå i fremtidige stillingsopslag (observationsnoter, fortalt af institution nr. 20).

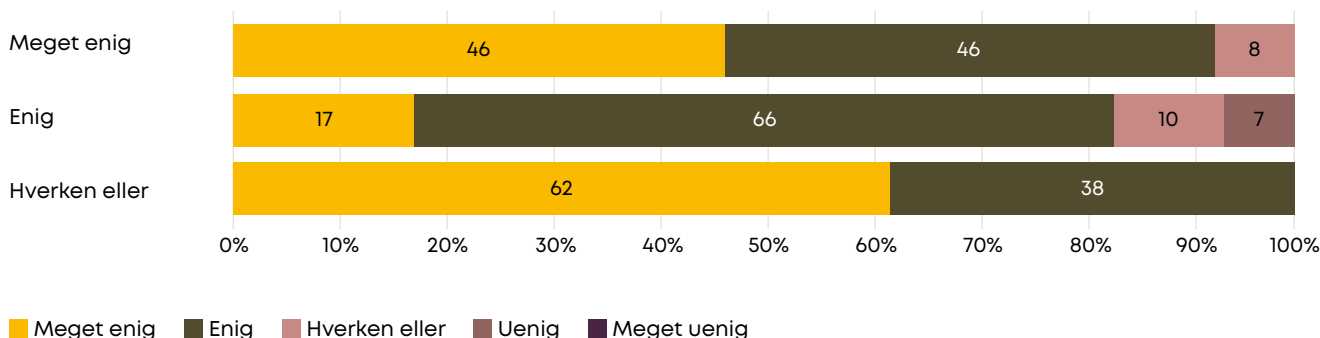
Det andet hæmmende element, som det pædagogiske personale oplever, er, at de er bange for, at der inden for kort tid kommer nye projekter i den pågældende institution, som vil fjerne fokus fra indsatsen, inden den når at blive en fast del af institutionskulturen. Det er et ønske fra medarbejdernes side, at de får tid og ro til, at den bliver en forankret del af praksis. Ifølge Winter og Nielsen (2008) tager implementering af nye projekter tid, hvor der undervejs sker en læring. Winter og Nielsen (2008) giver flere eksempler på, at implemen-

tering ofte forløber bedre, efterhånden som tiden går, når de første opstartsproblemer er overstået, og man har lært deraf. Hvis det pædagogiske personale, som skal implementere indsatsen, oplever begrænsende ressourcer, fx tid til implementeringen, eller at nye projekter skal startes op, så kan det medføre, at indsatsen ikke kommer til at leve i praksis (Winter & Nielsen, 2008).

Det tredje hæmmende element, der opleves, er, at ikke alle er lige interesserede i eller har fokus på motorisk udvikling. Som vi så tidligere i analysen, har de medarbejdere, som har en interesse i børns motoriske udvikling, i højere grad fået flere kompetencer på området end de medarbejdere, som ikke i samme grad interesserer sig for motorisk udvikling. Interviewene viste også, at det var sværere at få hele personalet med, hvis nogle medarbejdere ikke var interesserede. Fremadrettet kunne man have et særligt fokus på den uinteresserede medarbejdergruppe og især prøve at præge deres interesse. Ifølge implementeringsforskningen er det svært at opnå en succesfuld implementering, hvis ikke medarbejderne har lysten og interessen (Winter og Nielsen, 2008).

Det fjerde hæmmende element er ledernes indflydelse på personalets implementering af indsatsen. I figur 7 ses det, at jo mere enigt personalet er i, at deres leder har prioriteret indsatsen, jo oftere har personalet brugt indsatsen i praksis. Ifølge implementeringsforskningen kan manglende opbakning af personalet, manglende ressourcer og manglende ledelsesmæssig prioritering af implementeringen medføre, at indsatsen ikke implementeres (Winter og Nielsen, 2008).

Synes du, at din leder har prioriteret indsatsen? Jeg bruger det ofte i praksis

Figur 7. N = 56. Opdelt i procent. Figuren handler om, hvor ofte medarbejderne bruger indsatsen i praksis, sammenholdt med deres oplevelse af lederens prioritering af indsatsen. Spørgsmålet ved eftermålingen, "Jeg bruger det ofte i praksis", er krydset med "Synes du, at din leder har prioriteret indsatsen?" Da ingen svarede "uenig" og "meget uenig", er disse to kategorier udeladt i figuren.

Konklusion og perspektivering

Vi kan på baggrund af analysen nu svare på artiklens evalueringsspørgsmål: *Hvilken betydning har indsatsen haft for det pædagogiske personales kompetencer, hvad angår arbejdet med småbørns motoriske udvikling, og hvad oplever personalet som fremmende- og hæmmende elementer for implementeringen af indsatsen?*

Analysen viser, at en stor del af det pædagogiske personale i vuggestuer og dagplejer har styrket deres kompetencer i arbejdet med småbørns motoriske udvikling. Det pædagogiske personale sætter, blandt andet, oftere motoriske aktiviteter i gang, de er blevet bedre til at spotte børn med motoriske vanskeligheder. I deres besvarelser af spørgeskemaet vurderer de, at de har fået flere kompetencer udi børns motoriske udvikling. Mange har således ændret på deres ageren i praksis i forhold til motorisk udvikling.

Det er dog ikke alle medarbejdere, som på baggrund af indsatsen har ændret deres reelle kompetencer i praksis. Analyserne viser, at der fx er en sammenhæng mellem at være interesseret i småbørns motoriske udvikling og tage indsatsen til sig – og øge egne kompetencer. Der er ligeledes en sammenhæng mellem, hvor meget personalet oplever, at deres leder prioriterer indsatsen, og hvor ofte de anvender indsatsen i praksis.

Endelig viser analysen, at flere elementer fremmer implementeringen, herunder at indsatsen foregår i praksis, er nem at gennemføre, kan op- og nedjusteres niveaumæssigt, og at der er materialer, som kan bruges til at fremme børnenes motorik. Men der er også elementer, som hæmmer implementeringen: Udskiftning af personale, at nye projekter tager fokus, at nogle medarbejdere ikke er interesserede i indsatsen og oplevelsen af manglende prioritering fra ledelsen.

Mange af medarbejderne værdsætter indsatsen og vurderer, at indsatsen har styrket deres kompetencer. HTK har gennemført en omfangsrig indsats, og det er derfor ærgerligt, at der optræder hæmmende elementer for implementeringen, da det kan betyde, at indsatsen ikke implementeres efter hensigten. Et fokusområde kunne fremadrettet være at mindske disse barrierer ved fx at sørge for, at nye medarbejdere introduceres for indsatsen; at lederne prioriterer indsatsen, fx ved at italesætte vigtigheden af indsatsen; og at medarbejderne får tid og ressourcer til at varetage indsatsen.

Omvendt viser analysen, at man har formået at iværksætte en indsats, hvor der er skabt særdeles gode rammer for læring (og udvikling af kompetencer). Det har man formået ved at gennemføre en stor del af undervisningen i praksis, hvilket medarbejderne finder meget værdifuldt for indsatsen.

For at medarbejderne bibeholder deres opnåede kompetencer i praksis, kunne et opmærksomhedspunkt være, at institutionerne med jævne mellemrum bliver holdt op på dette fokus (fx ved at børneterapien kommer på besøg én gang årligt og superviserer), og at nye medarbejdere og nye ledere indføres i indsatsen.

Forfatterne vil gerne takke dagtilbudspersonalet, børneterapien og Høje-Taastrup Kommune. Vi vil takke projektlederen for 'Trille&Tumle – børn i bevægelse' Sofie Aabo, for at sikre information og koordinering til dagtilbudspersonalet. Forfatterne ønsker at anerkende bidraget fra vores kollega Lise Hestbæk. Artiklen er en del af et Ph.d.-projekt, der finansieret af Helsefonden, Høje-Taastrup Kommune og Syddansk Universitet.

Litteratur

- Andersen, H.L. & Jacobsen, J.C. (2019). *Dannelsen, der forsvandt, eller hvorfor kompetencer og dannelse ikke er det samme. Cepra-ribben*, 25, 58-63.
- Barnett, L., Beurden, E. van, Morgan, P.J., Brooks, L.O. & Beard, J.R. (2009). *Childhood motor skill proficiency as a predictor of adolescent physical activity. Journal of Adolescent Health*, 44(3), 252-259.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Brixval, C.S., Svendsen, M. & Holstein, B.E. (2011). *Årsrapport for børn indskolet i 2009/10 og 2010/11 fra Databasen Børns Sundhed: Motoriske vanskeligheder. København: Styregruppen for Databasen Børns Sundhed og Odense: Syddansk Universitet, Statens Institut for Folkesundhed.*
- Frederiksen, M. (2020). *Mixed methods-forskning. I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). Kvalitative metoder. En grundbog. København: Hans Reitzels Forlag.*
- Frederiksen, M., Gundelach, P. & Skovgaard, R.N. (2014). *Mixed methods-forskning: principper og praksis. Bind 4. København: Hans Reitzels Forlag.*
- Greene, J.C. (2007). *Mixed Methods in Social Inquiry. San Francisco, CA: Jossey-Bass.*
- Høje-Taastrup Kommune (u.å.). *Trille & Tumle – børn i bevægelse. Htk.dk. Taastrup: Høje-Taastrup Kommune.*
- Illeris, K. (2012). *Kompetence: hvad, hvorfor, hvordan? Frederiksberg: Samfundslitteratur.*
- Johansen, A., Holstein, B.E. & Databasen Børns Sundhed 2015 (2015). *Kommunerapport: Allergi hos indskolingsbørn: Temarapport og årsrapport. Børn indskolingsundersøgt i skoleåret 2014/2015. Odense: Syddansk Universitet, Statens Institut for Folkesundhed.*
- Jørgensen, P.S. (2001). *Kompetence – overvejelser over et begreb. Nordisk Psykologi*, 53(3), 181-208.
- Krogstrup, H.K. & Kristiansen, S. (2015). *Deltagende observation. Bind 6. København: Hans Reitzels Forlag.*
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk. København: Hans Reitzels Forlag.*
- Lipsky, M. (2010). *Street-level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services. New York, NY: Russell Sage Foundation.*
- McKenzie, T.L., Sallis, J.F., Broyles, S.L., Zive, M.M., Nader, P.R., Berry, C.C. & Brennan, J.J. (2002). *Childhood movement skills: Predictors of physical activity in Anglo American and Mexican American adolescents? Research Quarterly for Exercise and Sport*, 73(3), 238-244.
- Olsen, H. (2003). *Kvalitative analyser og kvalitetssikring: Tendenser i engelsksproget og skandinavisk metodelitteratur. Sociologisk Forskning*, 40(1), 68-103.
- O'Reilly, K. (2012). *Ethnographic Methods. London: Taylor & Francis Group.*
- Pant, S.W. & Pedersen, T.P. (2018). *Sundhedsprofil for børn født i 2016 fra Databasen Børns Sundhed. København: Databasen Børns Sundhed og Odense: Syddansk Universitet, Statens Institut for Folkesundhed.*
- Pedersen, T.P., Pant, S.W. & Ammitzbøll, J. (2019). *Sundhedsplejerskers bemærkninger til motorisk udvikling i det første leveår. Temarapport: Børn født i 2017. København: Databasen Børns Sundhed og Odense: Syddansk Universitet, Statens Institut for Folkesundhed.*
- Rasmussen, P. (2019). *Dannelse og kompetence. Cepra-ribben*, 25, 64-65.
- Rasmussen, P. (2018). *Dannelse, kompetence og evaluering. Cepra-ribben*, 24, 18-25.
- Riethmüller, A.M., Jones, R.A. & Okely, A.D. (2009). *Efficacy of interventions to improve motor development in young children: A systematic review. Pediatrics*, 124(4), e782-792.
- Szulevics, T. (2020). *Deltagerobservation. I Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). Kvalitative metoder. En grundbog. København: Hans Reitzels Forlag.*
- Vandorpe, B., Vandendriessche, J., Vaeyens, R., Pion, J., Matthys, S. . . . & Lenoir, M. (2011). *Relationship between sports participation and the level of motor coordination in childhood: A longitudinal approach. Journal of Science and Medicine in Sport*, 15(3), 220-225.
- Veldman, S.L.C., Jones, R.A. & Okely, A.D. (2016). *Efficacy of gross motor skill interventions in young children: An updated systematic review. BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 2(1).
- Wahlgren, B. (2010). *Voksnes læreprocesser: kompetenceudvikling i uddannelse og arbejde. København: Akademisk Forlag.*
- Winter, S.C. & Nielsen, V.L. (2008). *Implementering af politik. København: Hans Reitzels Forlag.*